

Myötätuulta Merimaskussa

Merimasku
Seura
20 v. yhteisöllistä toimintaa

2012
lehti no: 24

Julkaisija:
Merimasku-Seura r.y.

Toimituskunta:
Terttu Kraemer
Maarit Lineri

Taitto/
sivunvalmistus:
Maarit Lineri

Painopaikka:
Winbase Oy, Kaarina

ISSN 1238 - 108X

Puheenjohtaja:
Maarit Lineri,
p. 0400 9064 591

Sihteeri:
Erkki Rantala
p. 0400 899 808

Rahastonhoitaja:
Terttu Kraemer,
p. 040 716 4808

Kannen kuva:
Palkintopöytä Kollolassa

Onko maailma muuttunut 20 vuodessa?

Tätä kirjoitusta miettiessäni kävin lävitse kaikkien aikaisempien lehtien pääkirjoituksia. Ajattelin, että varmaan on monikin asia ehtinyt muuttua vuosien aikana. Mitä pidemmälle ehdin, sitä selvemmin esiin tulivat aina samat teemat; huoli ympäristöstä, talkoohengen katoamisesta, turvattomuuden lisääntymisestä, Merimaskun tulevaisuudesta, saaristolaisen elämänmenon katoamisesta. Aivan niitä samoja huolia, mitä nytkin Merimasku-Seurassa tunnetaan.

Heti ensimmäisessä numerossa Hanna Nurminen koki puutteeksi, että Merimaskulla ei ole omaa tieteelliseen tutkimukseen perustuvaa kirjoitettua historiaa, kuten on naapurillamme Rymättylällä. Lehti perustettiin valaisemaan edes pieniä yksityiskohtia Merimaskun vaiherikkaasta historiasta. Sitä se on näinä kuluneina vuosina yrittänyt parhaansa mukaan tehdä.

Lehti ei ole kuitenkaan pitäytynyt vain historian esittelystä, vaan on yrittänyt käsitellä merimaskulaisuutta monipuolisemmin. Varsinkin pääkirjoitukset koskettelevat hyvin ajankohtaisia aiheita. Niissä palataan kerta toisensa jälkeen yhteishenkeen ja talkoiden merkitykseen sen luomiseksi. Huoli ympäristöstämme on monen kirjoituksen aiheena. Eikä vain siisteyden tai luonnon säilymisen näkökulmasta vaan myös kaavoituksen merkityksestä ympäristömme muuttajana.

Tuntuu siltä, että ympyrä on sulkeutunut, sillä nytkin voisi minkä tahansa entisen pääkirjoituksen julkaista tässä lehdessä ja se olisi yhtä ajankohtainen. Painotus voisi ehkä olla toisenlainen, mutta asiat eivät ole vanhentuneet.

Kotiseutuun juurtuminen on monenlainen prosessi, mikä vaatii asukkailta itseltään aktiivisuutta tutustua asuinalueeseensa. Sitä ei voi mikään ulkopuolinen väkisin ammentaa ihmiseen. Useissa kirjoituksissa palataan tuohon asukkaiden aktiivisuuden ja vastuun tarpeellisuuteen. Kuka meidän alueestamme kantaa huolta, ellemme itse osoita omalla aktiivisuudellamme arvostavamme asuinalueitamme.

Merimasku on meidän kaikkien kotiseutumme. Tänne juurtuminen edellyttää alueen ominaislaadun - historian, perinteen, murteen ja luonnonympäristön - tuntemista ja arvostamista. Näin kirjoitti Hanna Nurminen lehden ensimmäisessä numerossa ja näin on edelleen, vaikka olemmekin nyt osa Naantalia.

Valppaus takaa Merimasku-Seuran tulevaisuuden

Martti Mäkilän juhlapuhe Merimasku-Seuran 20-vuotisjuhlassa

Merimasku 1.7.2012
Menneitä muistelevaa tikulla silmään kuuluu sanonta. Pakko on kuitenkin takauttaa asioita kahdenkymmenen vuoden verran aikaan, jolloin nyt onnittelujen kohteena olevan Merimasku-Seuramme syntysanat lausuttiin.

Noihin aikoihin tšekäläiset pitivät kotiseutuyhdistystoimintaa enemmän kukkahattutäiden touhuna ilman vakavammin otettavaa merkitystä. Jotenkin ihmetyttää senaikainen asenne, koska merkityksellisestä kotiseututyöstä oli olemassa esimerkkejä vuosikymmenten ajalta. Parhaimpina näistä voi poimia siirtoväen rajan taakse jääneiden kotipitäjien seurat. Niiden vireän toiminnan ansiosta karjalaisuus elää yhä ja on voimissaan.

Perustamisaikojen nihkeydestä huolimatta Merimasku-Seura on raivannut tiensä toimeliaitten etulinjaan –kiviä on käännetty– ilmeisesti paljon on vielä kääntämättäkin. Talonpoikaista menneisyyttä on taltioitu menestyksellä. Viime aikoina on alleviivattu Merimasku-identiteetin säilymistä kaikin käytettävissä olevin keinoin. Näin jälkikäteen tarkasteltuna toimintalinjan valinta on osunut kohdalleen ja tapahtui yhdennellätoista hetkellä ennen mullistavia muutoksia.

Suuri kuntauudistus on tuonut eteen uudenlaisen tulevaisuuden. Paikallisuus arvona on nyt ydinkysymys. Valitettavasti merimaskulainen saa kokea tarkastelevansa asioita eri tasolta kuin keskuskuntalaisemme, nimenomaan alemmalta. Paikallisen kelpoisuuden näytöt onkin pystyttävä antamaan laajempaan julkisuuteen ohi virkatien. Sieltä saatava palaute antaa mahdollisuuden edetä asioissamme koetellulla todellisuuspohjalla. Käytännön kokemukset viimeksi edellisestä kertovat tästä - ja lisää on luvassa.

Me tätä päivää elävät tarkastelemme tulevia luonnollisesti merimaskulaisina. Uudistuksen aalto on vasta hipaisut meitä, tuskin olemme oikeasti edes sisäistäneet sitä. Itse leipäkysymyksissä

kaikki jatkuu ainakin näennäisesti ennallaan - terveys- ja hoitopalvelut sekä koulutoimi tärkeimpinä. Me pidämme näitä toimintoja edelleen merimaskulaisina, julkinen sana puhuu Naantalin palvelukäytännöistä. Tiedotusvälineiden omaksuma käytäntö muokkaa vähitellen yleisestä mielipiteestä tarpeettomilta tuntuvat paikalliset rosot, kaiken on oltava virtaviivaista.

Jos ja kun paikallista toimintaa (vapaaehtoistakin) aletaan toteuttaa suuremman kokonaisuuden pikku osasena, ei painoarvo päätöksenteossa nouse kovinkaan korkealle. Siksi paikallisen toiminnan on oltava maanläheistä, laadullista ja terävääkin. Merimaskussa on tässä näihin asti onnistuttu vielä-erinomaisesti. On huomattu, että hyvän lopputuloksen eteen on kamppailtava jatkuvasti kolhuja saada, mutta niitä osataan myös antaa.

Nykyhistoriasta tarkasteltuna Merimasku-seuran tulevaisuus näyttää hyvinkin turvatulta. Edellä jo esiin tullut valppaus (tätä syytä korostaa) ja toiminnallinen vireys on tuonut seuralle ihka oikeanlaisia arvostusta ei vain toteavaa hymistelyä. Kotiseutuyhdis-

tyksemme on pelastusrenkaan lailla täynnä merimaskulaisuutta kannattavaa voimaa.

Entäs tuleva todellisuus - ajalle tuolla jossakin - siinäpä kysymys vastattavaksi? Nykytoimijoiden panos on luonnonlain vääjäämättömyydellä vähitellen ammennettu loppuun. Uusi tulevaisuus edellyttää seuraavan sukupolven luomaa omanäköistään Merimasku-Seuraa. Miten ja miltä pohjalta se tapahtuu, on tulevien tekijöiden käsissä, joissa edeltäjien aikaansaamat rakennuspuut varmasti jalostuvat entistä upeampaan uskoon,

Tulevaisuus on pitkälti merimaskulaisen identiteetin säilymisen varassa. Tuon asian eteen on jo tänä päivänä tehty ja edelleen tehtävissä paljon.

Kotona, koulussa, vapaaehtoistyössä ja informaatiopalveluissa löytyy rajattomasti maaperää muokattavaksi uusien Hannonen, Maaritien, Terttujen ja Erkkien kasvulle. Tämän ajatuksen käytännön toteutukselle on varmasti mahdollisuuksia kunhan etsivä löytää. Nuoren ihmisen elämänpolulle olisi kyettävä pyykittämään merimaskulainen tukipiste, joka kestää aikojen saatossa.

Kulttuurisihteeri Hanna piti aloitettaan Merimasku-Seuran perustamiseksi uransa kauaskantoisimpana tekona. Sellainen se todella oli, sen ovat kuluneet kaksi vuosikymmentä osoittaneet ja tulevina vuosina merkitys sen kuin korostuu. Merimasku-Seura takuumiehenä merimaskulaisuus elää edelleen ja voi hyvin. Onnea ja menestystä tulevassa. ■

Kuvasatoa hetkistä seuran 20 vuotiselta taipaleelta

Maarit Lineri

Merimasku-Seuran toiminnasta tarkemmin löytyy 20-vuotis historiikista, mutta tähän on koottu pieni otos siitä valtavasta tapahtumien ja toimintojen lukumäärästä, mihin seura on ehtinyt kuluneena 20 vuotena osallistua.

Vuosien varrella Merimasku-Seura on ollut monessa mukana. Alkuvuosina seuralla ei ollut varsinaista "kotia" vaan erilaiset tapahtumat järjestettiin muun muassa Merimaskun koululla ja Rantamakasiinin yläkerrassa. Vuonna 1994 seura sai käyttöönsä Kollolan torpan ja tapahtumatoiminnan painopiste siirtyi Kollolaan.

1992-1998 seura oli mukana Muinaistulien yö -tapahtumien järjestelyissä. Seura järjesti yleensä paikalle kilpailuja ja ohjelmaa. Lopulta resurssien puute väsytti muutenkin ahkerasti toimineet seuran hallituksen jäsenet.

Syksyisiä pyöräretkiä järjestettiin usein eri puolille Merimaskua. Retkiä tehtiin muiden muassa Villivuorelle ja tutustumisretkiä Merimaskun kirkonkylään. 1994 järjestettiin pyöräretki Kaasavuorelle. **Urpo Luotonen** oli innokas luontoretkien järjestäjä. Kirkonkylää esitteli ansiokkaasti Paula Tammelin-Nurminen.

Merimasku-Seura on ollut mukana monissa yhteisissä talkoissa. Kuvassa rakennetaan polkua Muntterinmäen asuinalueelta Apajalle 1994. Vikke luovuttamassa kimpua **Raija Leppäselle**.

Kollolassa toimittiin alkuvuosina myös talvisin. Kuvan Tanelinpäivän lounas on vuodelta 1994. Navetta on vielä lähes kalustamaton ja seinät ja ikkunanpuitteet maalaamattomia. Lounasta on usein jälkeenpäin kaivattu, mutta se on suuritöinen järjestelyiltään, eikä vapaaehtoisia tekijöitä ole ilmaantunut.

1995 Merimasku-Seuran ensimmäinen oma näyttely oli harrastesunnuntain yhteydessä Merimaskun koululla. Näyttelyssä esitettiin puisia perinne-esineitä. **Viljo "Vikke" Hakalalla** oli oma perinne-esineiden työpaja. Tuon jälkeen on Vikke pitänyt useita vihta- ja luutakursseja.

Kollolassa on aina yritetty järjestää ohjelmaa myös lapsille. Keväällä 1995 Pajupillin lapset kävivät tutustumassa entisajan pyykinpesuun ja elämään.

Kollolan kesät alkoivat löytää paikkaansa. Seura järjesti yhdessä Merimaskun kunnan kulttuurilautakunnan kanssa tapahtumia Kollolassa. Jousiammunta oli kesällä 1996 yhtenä esittelyn kohteena. Kollolan keskiviikoista on vähitellen tullut jo käsite.

Vuonna 1997 Raision asuntomessut ylsivät Merimaskuun asti. Saaristolaiskylä oli messujen yksi etäkohde. Merimasku-Seura osallistui tapahtumaan omalla näyttelyllä Apajan suulissa. Vas. **Usko Suominen** ja seuran silloinen pj **Matti Santalahti**

Saman tapahtuman yhteyteen oli yhdeksi näytökseksi järjestetty tervahaudan polttaminen. Kuvassa **Kauko Tammelin** syyttää tervahaudan.

Presidentti ja rouva **Ahti-saari** saapuivat Merimaskun kirkonkylään vierailakseen asuntomessuilla. Kuvanoton jälkeen Merimasku-Seura luovutti presidenttiparille saunavihdat ja lossikapulan pienoismallin.

Kollolassa juhlittiin 1950-lukua muotinäytöksellä. Mannekiineina seuran jäseniä ja muita merimaskulaisia. Kuvassa vasemmalta **Jaana Saraste, Raili Mäkilä, Ulla Rantala, Vikke Hakala, Maarit Lineri** ja **Terttu Kraemer**. Sama esitys pyydettiin myöhemmin itsenäisyyspäivän ohjelma-ohjelmaksi, toki hiukan talvisempiin oloihin sovitettuna.

1998 Kollolassa on vierailut myös tunnettuja esiintyjiä. Kesällä 1998 näyttelijä **Kaarina Vahtonen** kävi kertomassa turkulaissi tarinoi.

1998 alkoi yksi seuran suurimmista projekteista. Vuonna 1996 oli jo silloinen puheenjohtaja peräänkuulluttanut talkooväkeä Kräkilän myllyn pelastamiseksi. Kesällä 1998 työt aloitettiin myllymäellä. Talkooväellä oli edessään lähes 2 vuotta kestänyt projekti.

1999 vietettiin Kalevalan 150-vuotis juhluvuotta. Seura järjesti esityksen Kalevalan hengessä Kollolan yhtenä tapahtumana.

1999 saatiin myllyprojekti päätökseen ja Kräkilän mylly vihittiin uudelleen 29.8. juhllisin menoin. Mylly oli vielä vailla punamultaviimeistelyä, joka saatiin sitten seuraavana vuonna.

1999 järjestettiin vielä Kollolassa joulunaikaan tapahtumia. Annan päivän yhteydessä järjestettiin Kalevalaista kansanperinnettä kuvaava näyttely ja esitelmä. Kuvassa näkyy silloinen puheenjohtaja **Martti Mäkilä** vieressään **Paula Olenius** ja **Terttu Kraemer**. Etualalla istuu vapaa-aikasihteeri **Eija Laurila**.

Vuoden 2000 tärkein tapahtuma oli Kollolaan pystytetty Särkän salmen sillasta kertova näyttely. Siltä täytti 30 vuotta ja sen kunniaksi kokoontuivat sillan valmistumiseen vaikuttaneet herrat Kollolaan kahville. Kuvassa vasemmalta **Pertti Saarela**, **Jouni Levanto**, **Erkki Vainio** ja **Antti Ylipaunu**.

Kräkilän myllyn valmistuttua alettiin myllymällä viettää "Hämyiltoja" uutispuuron ja yhteislaulun merkeissä. Vuonna 2001 yhteislaulu veti vielä melko ison joukon paikalle.

2001 tehtiin syksyinen retki Moisiin tutustumaan **Erkki Vainion** maamootorikokoelmaan. Miehillä retki oli ainakin kiinnostava. Syysretkiä voisi olla edelleen, jos vain löytyisi halukkaita järjestäjiä.

2001 jatkettiin edelleen Annan päivän tienoilla tapahtumia Kollolassa. Lapsille pidettiin joululaulujen ja leikkien vanhanajan joulujuhlaa. Kollolan puitteet ovat kuitenkin kovin haastavat järjestäjille, siksi joulunajan tapahtumista on luovuttu. Sääli, sillä tila on kuitenkin hyvin tunnelmallinen talvella.

Vuosien myötä Merimasku-Seura on ollut omalla myyntipöydällään mukana Suvisouduissa. Kuva on vuodelta 2005, jolloin sade oli pilata tapahtuman ja myyntituotteet. Tuoloin ei ollut käytössä vielä omaa telttaa.

Vuonna 2005 on toistaiseksi ollut kaikkein eniten yleisöä kerännyt vuosikokous. **Harro Koskinen** oli kertomassa saariston perinneveneistä. Silloin täyttyivät Merimaskun seurakuntasalin tuolit, ja vieraille varatut kakut olivat loppua kesken.

Vuonna 2005 julistettiin Merimasku-puvun suunnittelukilpailu. Puku julkistettiin seuraavana kesänä. Voittajapuvun suunnitteli raisiolainen **Raija Knuutila**. **Terttu Kraemer** ja **Maarit Lineri** kävivät esittelemässä pukua Raisioseurassa 2007. Siitä saivat raisiolaiset innoituksen tilata myös Raisiolle oman puvun.

Kesällä 2006 kävivät Merimaskun ystävyyskunnasta Tanumista Ruotsista vieraat tutustumassa Kollolaan. Vihdan teko kiinnosti vieraita.

Vuoden 2007 aikana viimeisteltiin Kollolan historiasta kertovaa kirjaa. Se oli ensimmäinen varsinaisen kirjan muotoon saatettu Merimasku-Seuran toimittama kirja. Kirja julkaistiin joulukuussa 2008 Merimaskun koululla. Kuvassa kirjoitustyöhön ja toimittamiseen osallistuneet vasemmalta **Matti Huovinen**, **Maarit Lineri**, **Markku Lehto** ja **Terttu Kraemer**.

1950-luku ja hatutuoti kiinnosti edelleen. Kesän 2009 näyttely keräsi Kollolaan siihen asti ennätysellisen yleisön. Seuraavan kesän kansanparannuksesta ja vanhanajan lääkinnästä kertova näyttely paransi ennätystä.

2011 oli seuran ja koko Merimaskun julkisuuden ennätysvuosi. Merimasku esiintyi Teema-kanavan ohjelmassa "Suojele minua" ja sai kunniamaininnan Varsinais-Suomen kyläkilpailussa. Molemmat saavutukset toivat myönteistä julkisuutta alueelle. Myös Lossituvan puolesta kerätty adressi huomioitiin paikallisissa lehdissä. Addressia luovuttamassa **Erkki Rantala**, **Maarit Lineri** ja **Terttu Kraemer**. Vastaanottamassa **Markku Tuuna**, **Samuli Santalahti** ja **Anne Linja**. Luovutus tapahtui Rantamakasiinin yläkertaan samana kesänä seuran pystyttämässä lossien historiasta kertovassa näyttelyssä. Mukana myös YLE:n kuvausryhmä.

Kesällä 2011 oli vuorossa jälleen yksi mittava projekti. Talkooväki tyhjensi vanhan saunan. Samalla vahvistettiin rakennuksen rakenteita ja uusittiin sisäpuolen laudoitusta. **Kauko Pajukoski** innostui myöhemmin syksyllä uusimaan myös ulkoverhouksen. Kuvissa sauna ennen ja nyt.

Kesällä 2012 jatkettiin muutamaksi vuodeksi katkenutta perinnettä ja vietiin Kultarantaan presidentti **Sauli Niinistö**lle ja hänen vaimolleen **Jenni Haukiolle** juhannusvihdat. Presidenttipari kertoi vihdoille olevan varmasti käyttöä ja kiitteli tekijää perinteisesti sidotuista vihdoista. Vihtoja oli luovuttamassa **Vikke Hakala**, **Katriina Honka**, **Terttu Kraemer** ja **Maarit Lineri**.

Syksyn lopulla 2012 talkoomiehet päättivät saattaa Kollolan pihan salaoituksen asialliseen kuntoon. Talkoomiehinä huhkivat **Kauko Pajukoski**, **Kari Lineri** ja kuvassa näkyvät **Juha Lankinen** (takana) ja **Jukka Linja**.

Vuoden 2012 Lossivahti *Pertti Kuusela*

Maarit Lineri

Merimasku-Seura on vuodesta 2002 jakanut kunniamainintaa "Merimaskun Lossivahti" ansioituneelle seuran toimijalle tai henkilölle, joka muuten on toiminut Merimaskun hyväksi.

Vuosien saatossa on nimityksen saanut jo 10 hyvin erilailla ansioitunutta henkilöä. Jotkut palkituista ovat hyvinkin tunnettuja muuallakin kuin vain Merimaskussa, jotkut taas ovat vain pienen joukon tuntevia. Kaikki ovat kuitenkin olleet Merimasku-Seuran mielestä kunniamaininnan arvoisia.

Useissa kunnissa jaetaan erilaisia vuoden henkilöitä, kuten Rymättylässä Laiska Jaakko ja viime vuosina Askaisissa valittu Vuoden kurkunleikkaaja tai Huittisissa kuuluisa Hullumies. Merimaskussa emme halunneet lähteä jakamaan mitään hupinimitystä ja siksi kunniamimitykseksi valittiin Merimaskun Lossivahti. Se on kunniamimike, joka kuvaa samalla kotiseutuhistoriaa ja on sen kantajalle ylpeyden aihe.

Nyt valittu yhdestoista Merimaskun Lossivahti, **Pertti Kuusela** on niitä kuuluisia maan hiljaisia, joka ei olemisestaan tai tekemisistään tee numeroa. Hän on ollut vuosia Merimasku-seuran hallituksessa, mutta se ei ollut synnä hänen valintaansa. Tärkein syy Pertti Kuuselan valintaan oli hänen asenteensa vapaaehtoistoiminnassa seuran riveissä. Pertti on aina ollut valmis antamaan panoksensa monenlaisissa hankkeissa ja toimissa, milloin se vain on ajallisesti sopinut. Itselleni on jäänyt mieleen eräs joulunaika, jolloin Merimasku-Seura pystytti kirkonkylään Rantamakasiinin viereiseen kioskirakennukseen jouluseimen. Senkin rakentamiseen Pertti osallistui, vaikkei kuulema aiemmin ollut somistustöihin joutunutkaan. Siis oikeaa asennetta. ■

Tarinat ja muistot talteen

– kilpailu kaikille Merimaskun ystäville –

Merimasku-Seura julistaa kirjoituskilpailun, jonka pääpalkintona on upea Merimaskun kirkon keskiaikaisen kynttilänjalan kopio. Palkinnon arvo on n. 100 €. Muina palkintoina jaetaan erilaisia Merimasku-tuotteita.

Millaisia tarinoita sitten haemme?

Tietenkin kertomuksia ja kuvauksia elämästä Merimaskussa sekä tarinoita tunnetuista tai mielenkiintoisista merimaskulaisista henkilöistä, hauskoista tai erikoisista sattumuksista jne. Esimerkkeinä sopivista aiheista voisivat olla: Talon isännän työt ja toimet eri vuodenaikoina, Talvitietä tekemässä, Mitä kaikkea emäntä ehtii ja osaa, Piian töissä talossa, Kyläkaupassa kuultua ja tapahtunutta, Renkinä talossa, Lapsenpiikana ja lasten leikkejä, Leipä nousee merestä, Kalas-

tajan elämää, Pidot ja juhlat, Tapoja ja ruokia, Kirkkomatkalla ja muita hartaita muistoja, Hautaan saatto saaristossa, Arkinen päivä maalla, Joulun tapoja.

Voittoa ei ratkaise tarinan pituus, oikeinkirjoitus tai taiteellinen ote, vaan mielenkiintoinen tarina ja kerronnan elävyys. Kirjoita tarinasi ja lähetä se viimeistään helmikuun 2013 loppuun mennessä osoitteella: Maarit Lineri, Lähdekuja 2, 21160 MERIMASKU, tai sähköpostilla: maarit.lineri@dnainternet.net. Lisätietoja Maarit Lineri: 044 9064 591, tai Terttu Kraemer: 040 7164 808. Liitä mukaan nimesi ja yhteystietosi.

Tarinat voidaan toimittaa myös äänitteinä, tai seura voi myös tulla tallentamaan kertomuksia. Lähetettyjä tarinoita voidaan käyttää kirjoittajan suostumuksella Merimasku-Seuran julkaisuissa.

Merimaskun kirkon kynttelikkö on arvokas lahjaesine

Kynttelikkö on mahdollisimman tarkka kopio Merimaskun kirkon sakastissa olevasta kyntteliköstä. Kynttelikkö on käsin tehty sinistetystä raudasta ja alkuperäisestä poiketen siinä on koristeina kristalliprismoja. Kynttelikkö on arvokas ja arvostettu lahja- ja muistoesine merimaskulaisille ja kaikille, jotka arvostavat perinteitä ja käsityötaitoja. Tyylikäs kynttelikkö sopii niin vanhaa arvostavaan kuin myös moderniin kotiin.

Kynttelikön taustaa

Alkuperäinen kynttelikkö on keskiajan tyyliin pohjautuvaa kansanomaista työtä. Suomen kirkot -teoksessa vlt 1964 tutkija Tove Riska mainitsee mm: Takorautainen nelihaarainen kynttilänjalka. Kierteisen yläosan päätteenä on rautapellistä leikattu kullattu kukko. Talivadeista, haaroista ja kukosta riippuvat kullatut lehdet. Mainitaan v.1682. Kynttelikköä valmistaa seuralle merimaskulainen Jari Laaksonen

Maailmalla tapahtui vuonna1682

- Edellisenä vuonna on Turussa jälleen riehunut suurpalo. Se tuhoaa pahoin mm. Tuomio-kirkkoa niin, että vain sakasti säästyy tulelta. Ainoastaan 1/6 kaupungista pelastuu.
- Ruotsi-Suomea hallitsee itsevaltaiseksi noussut kuningas Kaarle XI. Tuleva kuningas Kaarle XII syntyy.
- Venäjällä pajarit huutavat vain 10-vuotiaan tulevan Pietari Suuren tsaariksi, mistä seuraa vuosien sekasorto.
- Ranskassa Ludvig XIV - Aurinkokuningas siirtää hovinsa Versaillesin kylään.
- Noitavainot vaivaavat Suomea.

Kynttelikköä myy Merimasku-Seura ja sitä voi tiedustella seuran johtokunnan jäseniltä. Tällä hetkellä (2012) kynttelikön hinta on 100 €. Pidätämme oikeuden hinnan muutokseen.

Kynttelikköjä on tällä hetkellä valmiina vain muutamia kappaleita, tilaa siis pian omasi.

Muuttunut ympäristömme - valokuvanäyttely

"Kurkistuksia menneisyydestä nykypäivään"

Terttu Kraemer

Valokuvat kertoivat rakennusten ja maisemien muutoksesta. Kolmeen vitriiniin oli vanhojen valokuvien avulla rakennettu kolmiulotteiset interiöörit Merimaskun kirkonkylästä.

dettiin toteuttamaan; "Kurkistuksia Merimaskuun". Sen jälkeen oli ryhdyttävä selvittämään, mitä aineistoa näyttelyä varten oli saatavissa sekä valittava näyttelyssä käsiteltävät kohteet. Merimaskussa on aikoinaan ollut useita kyliä ja on vieläkin, joiden rakennuskannassa ja ympäristössä on tapahtunut suuria muutoksia. Näyttelyn suunnittelun alkuvaiheessa olikin selvää, että painopiste tuli olemaan kirkonkylässä ja sitten vain muutamia kuvia eri kylistä, kuten Iskolan Moisiosta, Lierannan Länsitalosta, Karjalaisista ja Tärkkisten Muntterista. Olisi ollut mahdotonta tämän näyttelyn puitteissa näyttää kattavasti kaikissa kylissä tapahtuneet muutokset. Näyttelytilaakin oli vain kahdelletoista vanhalle kuvalle ja samalle määrälle vastaavia nykykuvia.

Tärkeimpänä teemana vanhojen kuvien osalta oli 1900-luvun alkupuolen vanhat valokuvat ja se,

että vastaavasta kohdasta voitiin ottaa nykykuva. Toisena teemana oli lossiliikenteen muutokset 1920-luvulta alkaen. Kolmas tärkeä teema näyttelyssä oli käyttöesineet ja miten ne olivat kehittyneet ja muuttuneet vuosien varrella.

Tutkimustyön jälkeen alkoi näyttelyaineiston kokoaminen. Kotiseutuyhdistyksen omien kuvien lisäksi oli runsaasti käytettävissä eri henkilöiltä saatuja kuvia, samoin kuin esineistöäkin. Näyttelyn kokoaminen ei kuitenkaan päättynyt siihen, että suunnitelma oli valmis ja tarvittava materiaali oli kassassa. Vielä piti tehdä valintoja ja karsintoja, teettää valokuvasuurennot, kirjoittaa näyttelytekstit, koota näyttelyyn tulevat esineet, löytää tarvittava määrä ikkunapokia kuvien varten ja pystyttää itse näyttely. Näyttelyn pystytyksestä ja sen visuaalisesta puolesta vastasivat yhdessä Maarit Lineri ja Terttu Kraemer. Merimaskulaisille näyttely avattiin seuran 20-vuotijuhlissa heinäkuun 1. päivänä ja se oli auki elokuun loppuun saakka kaikille Merimaskun historiasta kiinnostuneille.

Esineet ennen ja nyt

Ennen vähittäiskauppapakkausten yleistymistä 1960-luvulla, jokaisella maidon ostajalla oli oma alumiini- tai emalimaitokannu, jolla haettiin maito kaupasta tai tinkipaikasta. Ruskea lasipullo oli varhaisin maidon vähittäispakkaus. 1970-luvun alkupuolella maidon pakkaamiseen käytettiin muovipussia, joka oli kuitenkin her-

Moniko muistaa, että pitkävartista lattiaharjaa nimiteltiin aluksi "laiskanharjaksi". Mitäköhän se kertoo kotitaloustyön arvostuksesta?

Mortteli, kiekkopuhelin tai maitopussi eivät enää nykyisille lapsille ole tuttuja, eikä edes nuorille aikuisille.

kä rikkoutumaan. 1970-luvun lopulta alkaen nestepakkauksen on ollut yksinomaisen maidon pakkausmuoto. Siivous on yhä yksi aikaa ja vaivaa vaativa toimi kotitaloudessa. Siivousvälineidenkin kehitys on edennyt huomattavasti siitä havuluuta/hiekka-siivouksesta itsetoimiviin imureihin. Näyttelyssä siivouksen kehitystä edustivat juuriluuta, varsiharja, "laiskanharja", "Mattomikko" ja pölynimuri.

Koululaiset menneisyyttä tutkimassa

Syksyn viimeisen vierailun näyttelyyn tekivät perinteisesti Merimaskun koululaiset. Heille valokuvat eivät niinkään kertoneet Merimaskun kehittymisestä, vaikka joukossa olikin muutamia, jotka tunnustivat jopa omia kotejaan kuvista. Terveystalo oli sentään kaikille tuttu rakennus. Esineet sen sijaan tuntuivat olevan monille hyvinkin tuntemattomia. Jopa joillekin kiekkopuhelin oli outo esine; kaikki sen kyllä tunnustivat, mutta jokunen halusi kokeilla, miltä tuntuu pyörittää numeroa ihan itse. Se monia mietitytti, miten ne numerot menivät oikeaan paikkaan. Myös niinkin arkiset esineet kuin mortteli tai perunanuija tai juurivispilä olivat usealle uusia tuttavuuksia. Vanha veivattava grmofoni herätti suorastaan hilpeyttä. Maitopussia ihmeteltiin. Muutama esine sentään on aikojen kuluessa säilyttänyt paikkansa, kuten käsipora l. vintilä, jonka varsinkin pojat heti tunnustivat. Tuntuu siltä, että esineidenkin historia katoaa kovin pian, ellei niitä kukaan talleta. Pistä siis mieleesi, mitä tänä päivänä käytät ihan arkisena työkaluna tai esineenä, huomenna se voi jo olla historiaa. ■

Rahtena viimeisenä vuosikymmenenä on Merimaskussa koettu monia muodonmuutoksia niin yhteiskunnallisesti kuin maisemallisestikin. Kirkonsalmeen valmistui silta ja pitkäaikainen lossiliikenne loppui. Syntyi myös useita uusia asuinalueita, kuten Ritaniemi, Sannainen, Järvensuu ja viimeisimpänä Mäntylänrinne entiseen kirkonkylään. Suurin muutos tapahtui, kun Merimasku liitettiin Naantaliin vuonna 2009.

Sen myötä entinen kunnantalo on myynnissä samoin terveystalo, sen sijaan lossitupa saatiin merimaskulaisten kokouskäyttöön. Kuitenkin näyttelyyn lähdimme hakemaan vähän vanhempia, vuosikymmenien takaisia muutoksia.

Näyttely rakentuu pala palalta

Näyttelyn kokoaminen vaati aluksi paljon näkymätöntä taustatyötä. Ensinnäkin piti olla visio, mitä läh-

Jalkapuu, kirkkokurin väline

Maarit Lineri

Merimaskun kirkon jalkapuu. Mksi siinä on 5 aukkoa? Yksi selitys on, että jalkapuuhun tuomittu istui sen päällä ja aukkoon taivutettiin toinen jalka taaksepäin aukon läpi.

Jalkapuuran- gaistuksen käyt- töaikana maallinen ja hengellinen tuomiovalta nähtiin yhtenä kokonaisuutena. Maallinen oikeus saattoi tuomita rikollisen julkirippiin tai jalkapuuhun.

Mistä jalkapuuhun joutui

Jumalanpalveluksissa, rippikoulussa ja lukukinkeillä käynti oli kansalaisen velvollisuus. Laiminlyönnistä sai yleensä sakkoja, mutta toistuvasta, uppiniskaisesta teosta saattoi joutua jalkapuuhun. Yleisin syy jalkapuuhun joutumiseen oli se, ettei oppinut lukemaan tai ettei osannut ulkoa tiettyjä kristinopin kappaleita. Alle 15-vuotiaalle riitti selkäsauna

Sakko tai jalkapuu oli tuomiona myös metelöinnistä, penkkijärjestyksen rikkomisesta ja muusta häiriöstä kirkossa. Nuuskaamisesta saarnan aikana tai nukkumisesta kirkonmenojen aikaan saattoi joutua jalkapuuhun. Jalkapuutuomio ilkeästä oli tavallista. Sitä käytettiin myös kiroilemisen kitkemisessä. Silkkiliinon tai -mys- syjen käytöstä kirkossa saattoi alemmalle säädylle seurata jalkapuuta.

Maalliset tuomiot

Lehteriltä alla istuvien päälle sylkeminen oli niin paha rike, että siitä joutui maalliseen oikeuteen.

Juoppouden kitkeminen kuului maalliselle oikeudelle. Siitä sai yleensä sakkoa, mutta jos ei maksanut niin joutui jalkapuuhun. Kirkkoon tuloa juopuneena pidettiin erittäin paheksuttavana, siitä seurasi yleensä jalkapuu tai julkirippi. Maariassa joutui vuodesta 1826 lähtien jalkapuuhun, jos soitti kirkonkelloja humalassa.

Vuonna 1818 Naantalın pitäjänkokous päätti, että kerjäämiseen syyllistyneet oli pantava jalkapuuhun. Turun vuoden 1840 köyhäinhoitojärjestys määräsi poliisilaitoksen huolehtimaan siitä, että lapsensa kerjäämään laittaneet joutuivat jalkapuuhun. Liedossa päätettiin 1818 laittaa kahdeksi sunnuntaiksi jalkapuuhun, jos köyhä poistui pitäjämästä toistuvasti; ensimmäisen kerran sai anteeksi.

Maallisten viranomaisten tuomitsema jalkapuuran- gaistus oli yleinen, kun taas esimerkiksi Merimaskun kirkkoneuvosto tuomitsi 1800-luvun alkupuoliskolla siihen vain kerran.

Jalkapuuran- gaistus poistettiin käytöstä 1848. ■

Maun esivallan mukana katsoi kirkko tietävänsä paremmin oikean kristillisen elämäntavan kuin alamaiset ja piti kuria sen mukaan. Kirkkokuri oli maaseudulla käytännössä sama kuin maallinen kurikin. Kirkkokurista huolehtivat kirkkoherra ja kirkkoraati. Kurinpidon välineinä olivat muun muassa nuhtelu, varoitus, kirkolle tehtävä työ, sakko ja jalkapuu. Rangaistukseen kirkko sai tuomita sellaisista rikkomuksista, joista maallinen laki ei määrännyt rangaistusta, tai jotka olivat liian vähäpätöisiä. Jalkapuuran- gaistus oli häpeärangaistus. Turun pappienkokous otti jalkapuuran- gaistuksen käyttöön Suomessa 1660.

Pahempi kuin sakkorangaistus

Tuomitun istuttamisesta jalkapuuhun huolehti suntio ja kirkon kuudennusmiehet, jotka tarvittaessa saivat virka- apua nimismieheltä. Maallisessa oikeudessa jalkapuuhun tuomitun toi pitäjän kruununpalvelija rangaistustaan kärsimään.

Jalkapuussa istuttiin joko koko jumalanpalveluksen ajan tai vain osan sen kesto. Tuomiosta riippuen siinä istuttiin yhtenä tai useampana sunnuntaina.

Kansa piti jalkapuuran- gaistusta ankarampana kuin sak- kkoa, vaikka niitä usein käytettiin toistensa vaihtoehtoina. Jalkapuusta saattoi lunastaa itsensä rahalla vapaaksi, mutta sakkoon tuomitun oli istuttava jalkapuussa, mikäli hän ei kyennyt maksamaan sakkoa.

Mikä kansikuva miellyttää eniten?

Myötätuulta Merimaskussa -lehti on ilmestynyt yhtä kauan kuin seura on ollut olemassa - siis 20 vuotta.

Alusta-asti sitä ei toimittanut seura, vaan Merimaskun kunta, seuran toimiessa vain avustajana juttujen teossa. Vuodesta 1995 lehdestä on vastannut Merimasku-Seura. Vuosien saatossa lehden sisältö ja ulkonäkö on melkoisesti muuttunut, niin myös kansikuvat.

Valitse mieleisesi kansikuva ja kerro, meille mikä juttu on jäänyt mieleesi, tai min- kälaisista jutuista olisit kiinnostunut. Arvomme kaikkien vastanneiden kesken Meri-

masku-Seuran tuotteita. Vas- taukset helmikuun loppuun 2013 mennessä osoitteella Erkki Rantala, Patakalliontie 78, 21160 MERIMASKU, tai: erkki.rantala@dnainternet.net. Muista ilmoittaa nimesi ja yhteystietosi.

1992

1993

1994

1/1995

2/1995

1996

1/1997

2/1997

1/1998

2/1998

1/1999

2/1999

1/2000

2/2000

2001

1/2002

2/2002

2003

2004

2005

2006

2007

2008

2009

2010

2011

Merimasku-Seuran 20-vuotisjuhla 1.7.2012 Kollolassa

Terttu Kraemer

Merimaskussa on nähty voimakasta kasvua uusin asuinalueiden myötä. Kasvusta, kehityksestä ja muutoksista huolimatta merimaskulaisille on tärkeää vaalia yhteyttä omaan kotiseutuperinteeseensä. Kysymys on myös menneiden sukupolvien, kulttuuriperinteiden ja elinympäristön kunnioittamisesta sekä kestävien arvojen välittämistä tuleville sukupolville. Tässä Merimasku-Seura on tehnyt arvokasta työtä jo kahdenkymmenen vuoden ajan.

Heinäkuun ensimmäisenä sunnuntaina Merimasku-Seuran 20-vuotisjuhla aloitettiin tavanomaisten tervehdysten ja onnittelevien vastaanottamisella Kollolan Kotiseututalon rappusilla. Puheenjohtaja Maarit Lineri ja sihteeri Erkki Rantala vastaanottivat lähes kahdeksankymmenen kutsuvieraan ja jäsenen onnittelet sekä tarjoilivat tyrnimehua onnittelemaljana.

Ansiomerkkejä ja muistamisia

Ennakkotiedoissa olleista erilaisista alkamisajankohdista huolimatta päästiin varsinaiset juhlallisuudet aloittamaan ja seuran puheenjohtaja Maarit Lineri toivotti kaikki tervetulleiksi 20-vuotisjuhlaan. Kotiseutuliiton valtuuston jäsen, **Markku Monnonen** esitti liiton tervehdyksen juhlivalle yhdistykselle ja luovutti Suomen Kotiseutuliiton kultaisen ansiomerkin perusteluineen puheenjohtaja Maarit Linerille:

Maarit Lineri: *Merimasku-Seuran puheenjohtaja vuodesta 2004, sitä ennen varapuheenjohtajana, seuran jäsen 1995 alkaen, Myötätuulta Merimaskussa-lehden päätoimittaja ja taittäjä vuodesta 1998, lisäksi hän on suunnitellut Merimasku-Seuran*

Markku Monnonen kiinnittää kultaisen ansiomerkin puheenjohtajan pukuun.

viirin, ollut mukana Kollolan torpan historiikin tekemisessä, ollut mukana Merimaskun pitäjänpuvun suunnittelussa sekä ollut vuosia mukana kunnallispolikassa.

Muita palkittuja

Hopeinen ansiomerkki: **Terttu Kraemer ja Erkki Rantala**
Pronssinen ansiomerkki: **Katriina Honka, Anneli Junninen ja Markku Lehto.**

Kotiseutuliiton myöntämien ansiomerkkien jaon jälkeen kutsuttiin vuorotellen esiin Merimasku-Seuran juhlatoimikunnan listaamat ansioituneet.

Merimasku-Seuran viiri: Suomen Kotiseutuliitto, **Vikke Hakala, Pirkko-Liisa Heinonen, Raija Knuutila, Anneli Laaksonen, Leo Salonen, Naantalin museo Anne Sjöström ja Anita Sula.**

Kollola-historiikki ja reimari: **Markku Aaltonen, Outi Fabritius, Silja Heljander, Kauko Pajukoski, Sari Laaksonen, Juha Lankinen, Pauli Lehtonen, Irma-Sisko Norontaus, Paula Olenius ja Mirja Uusitalo-Blom.**

Merimasku-Seuran ensimmäiseksi kunniajäseniksi kutsuttiin:

Kauko Tammelin ja Martti Mäkilä

Sää helli lämminhenkistä juhlaa

Muistamisen jälkeen kunniajäsen Martti Mäkilä piti juhlapuheen, joka on luettavissa toisaalla lehdessä.

Monet ystävämme ja tukijamme muistivat seuraa eri tavoin. Saimme monenlaisia lahjoja ja lahjoituksia, joista kiitos kaikille. Oli mukava huomata, miten paljon Merimasku-Seuralla on ystäviä niin lähellä kuin kauempanakin. **Janne Narvio, Kaj Ahvas ja Leo Salonen** esittivät hienon lahjan yhdistykselle, Kaj Ahvaksen "Kollolalaulun". Sävellys ojennettiin kehystettynä Maarit Linerille. Juhlan ajan yleisöä viihdytti duo Särnä. Juhlan virallinen osuus päätettiin

Kollolan piha täyttyi Merimasku-Seuran ystävästä.

Janne Narvio, Leo Salonen ja Kaj Ahvas viihdyttivät yleisöä.

Varsinais-Suomen laululla.

Ohjelman jälkeen oli kahvitarjoilu merimaskulaisaiheisine täytenkaakuineen. Tunnelma oli välitön ja rento. Onneksi myös sää suosi juhlaa, sillä edellisenä päivänä oli ollut lähes myrskyinen sää ja sadetta tullut taivaan täydeltä. Juhlapäivänä onneksemme paistoi sen sijaan aurinko taivaan täydeltä ja salli siten juhlan edetä suunnitelmien mukaan.

Kaksikymmenvuotishistoriikki jaettiin kaikille juhluvierailla. Historiikki on luettavissa Merimasku-Seuran kotisivuilla www.merimasku.fi tai sitä saa puheenjohtajalta sekä seuran myyntitapahtumista.

Kiitokset kaikille seuraa muistaneille! ■

Merimasku-Seuran yksi luottajajäsenistä Anneli Laaksonen palkittiin yhtenä ansiokkaana toimijana. Anneli on jo useana vuonna lainannut kokoelmistaan näyttelyihin esineitä.

Perinnetietokilpailu Kollolassa 25.6.2012

Maarit Lineri

Pertti Talka ja vihtanäyte

Kollolan navettaan koottiin kutsuttuina merimaskulaisten yhdistysten edustajia mitteleämään niin tiedoista kuin taidoistakin. Seuran rahastonhoitaja **Terttu Kraemer** oli laatinut kiperiä Merimaskuun ja sen lähihistoriaan liittyviä kysymyksiä.

Alunperin kilpaan olivat ilmoittautuneet kahden hengen joukkueet Omakotiyhdistyksestä, Maa- ja kotitalousnaisista ja Merimaskun Ahdosta. Paikalle tulleista muutama innostui muodostamaan oman joukkueen. Innostuneet mukaan ilmoittautuneet olivat Lossikuski-joukkue ja Merimaskun Teatteri.

Joukkueiden kokoonpano

Omakotiyhdistys:

Arja Virtanen ja Eija Tolvanen
Maa- ja kotitalousnaiset:

Pirkko-Liisa Heinonen ja Heidi Muurinen

Lossikuski-joukkue:

Auli ja Pertti Talka

Merimaskun Ahto:

Eija ja Markku Arvonen

Merimaskun Teatteri:

Essi ja Kari Lineri

Kilpailijoille näytettiin kuvia ja esineitä sekä vielä lopuksi he pääsivät näyttämään taitonsa perinteisessä kädentaidossa ja tarkkuusheitossa. Lopuksi kilpailijat saivat tehtäväk-

Voittajajoukkue Arja Virtanen ja Eija Tolvanen kohottivat voittajien maljan.

seen vihdan tekemisen ja kilpailun päätti kettinkipeli.

Kilpailu käytiin reilunpelin hengessä, eikä tärkeintä ollutkaan voitto, vaan hauska yhdessäolo. Tietokilpailuosuus osoittautui yllättävän hankalaksi, sillä yksikään joukkue ei saanut täysiä pisteitä. Loppujen lopuksi tiukan kisan voitti Omakotiyhdistyksen joukkue, toiseksi tuli Merimaskun Teatteri ja kolmanneksi Lossikuski-joukkue. ■

Kollolassa kokoonnuttiin pitkää aikaa perinteisen perinnetietokilpailun merkeissä.

Maa- ja kotitalousnaisten joukkue Pirkko-Liisa Heinonen ja Heidi Muurinen vihdanteossa. "Takapiruna" toimii Anita Karainen.

Ahdon strategiapalaveri

Tästä esineestä käytiin pientä epäilevää keskustelua. Sama esine löytyy Otavan Taito-kirjastolta 1952 luvusta "Sahan kunnostus". Piirroskuva todisteena.

Kokeile itse olisitko pärjänyt kysymyksissä.

- Minä vuonna tämä Myötätuulta Merimaskussa-lehti on ilmestynyt?
- Onko kuvassa a) Maamiesseurantalo, b) Kunnantalo vai c) Merikievari.
- Mikä on entisessä Merimaskun vaakunassa? Onko se a) pohjoisreimari, b) eteläreimari vai c) länsireimari.
- Minä vuonna Kirkonsalmen lossi kulki viimeisen kerran? Kulkiko se a) 2001, b) 2003 vai c) 2002?
- Mikä on ollut Merimaskun alhaisin asukasmäärä, sadoissa? Oliko se a) 1000 hlöä, b) 700 hlöä vai c) 800 hlöä?
- Kuinka monta kauppaa on ollut enimmillään Merimaskussa? Onko niitä ollut a) 7, b) 3, vai c) 5.
- Mitä Merimaskussa ei ole omaa tällä hetkellä? a) kauppaa, b) postia, c) kotiseututaloa
- Mikä on Merimaskun nimikkolintu? a) merilokki, b) västäräkki, c) kalatiira
- Yhdistä oikea tapahtuma ja vuosi!
a) Kirkonsalmen silta vihittiin 2000
b) Osuuskauppa lopetti toimintansa 1982
c) Kräkilän mylly vihittiin entisöinnin jälkeen 2002
d) Suvisoudut aloitettiin 1995
e) Hääperinne-näyttely Kollolassa 1984
- Mikä tämä vanha esine on ja mihin sitä on käytetty? a) sahanterän harittaja, b) puhelinkeskuksen linjapihdit, c) kynttilän niistäjä

Tietokilvan oikeat vastaukset:
1 1998, 2 b; 3 a; 4 c; 5 b; 6 a; 7 b; 8 c; 9 a 2002, b 1984, c 2000, d 1982, e 1995; 10 a.

Koukku, savu ja manttaali

Maarit Lineri

Jos verotus nykyään ei aina kansalaisia miellyttä, ei se menneinä vuosisatoina ollut yhtään kevyempää..

Verotuksen kiemuroita vuosisatojen saatossa

Verotus oli monimutkaista ja osin täysin mielivaltaista ja epäoikeudenmukaista. Veroja kannettiin sekä kirkolle että kruunulle, paikallisille virkamiehille, oikeuslaitokselle ja lääninherralle.

Maanluonnot ja verotus

Ruotsin valtakunnassa maatilat luokiteltiin kolmeen ryhmään, eli maanluontoon: 1. vero- eli perintötiloihin, 2. kruununtiloihin ja 3. veroista vapaisiin rälssitiloihin. Luokittelun taustalla oli ajatus, että kruunu oli alkuun omistanut kaiken maan ja luovuttanut sitä erilaisilla ehdoilla talonpoikien viljeltäväksi.

Perintötilalla oli kruunun talonpojalle luovuttama perinnöllinen käyttöoikeus, jota vastaan kruunulla oli oikeus periä maasta maaveroa. Kolmen vuoden maksamattomien verojen vuoksi perintötilan maanluonto muuttui ja siitä tuli kruununtila.

Kruununtila oli kruunun täydellistä omaisuutta ja sen asukas maksoi maaverona vuokraa tilan hallintaoikeudesta.

Rälssitilat olivat aatelin täyttä omaisuutta ja ne olivat aatelisprivilegioilla säädetty lähes täysin vapaiksi kaikista veroista ja raskuksista.

Monimutkainen verotusjärjestelmä

Tärkein kruunulle maksettava vero oli maavero. Maavero taas jakaantui useisiin erilaisiin yksiköihin, joista varmaan tunnetuin oli nimeltään manttaalivero. Toinen tunnettu maaveron osa olivat kirkonkymmenykset. Muita veroryhmiä olivat apuverot ja suostuntaverot. Lisäksi oli myös elinkeinoveroja, joista yksi

oli myllyvero. Sitä suorittivat valtiolle kaikki kaupallisten ja kotitarvemyllyjen omistajat.

Kustaa Vaasa uudisti ja yhdenmukaisti monimutkaista maahan kohdistunutta verotusta määräämällä pidettäväksi maakirjoja, joihin merkittiin veroa maksavat talonpojat, heidän maksamansa veroyksiköt ja niiden määrät.

Veroyksiköt ja maksut

Koukku oli veroyksikkö, joka tunnettiin meillä viimeistään keskiajalta lähtien. Yksi koukku oli yhden tilan veroluuku. Myöhemmin Varsinais-Suomessa käytetty veroyksikkö oli savu.

Savossa taas 1500-luvulla veroyksikkö oli nimeltään veronahka eli oravainen. Alkuaan manttaali tarkoitti yhtä normaalikokoista tilaa ja se määräsi talon verotuskyvyn. Luku ositettiin murto-osin tilan koon mukaan. Manttaaliluku merkittiin tilan maakirjaan. Myöhemmin manttaalista tuli manttaaliveron veroyksikkö.

Manttaaliosa oli Suomessa käytössä suurelta osin vielä 1800-luvulle asti. 1900-luvulla verotus muuttui monissa kunnissa kiinteistöjen kohdalla ensin mant-

Uudenkaupungin museosta löytyy esimerkki veronkierrosta. Savupiippuveron kiertämiseksi monta hormia on vinttitilassa yhdistetty yhdeksi katolla näkyväksi savupiipuksi.

Maakirjan sivu Merimaskusta.

taalmaksuksi, sitten katumaksuksi ja myöhemmin se muutettiin kiinteistöveroksi.

Veroja maksettiin paitsi rahana myös hyvin yleisesti muina veroparseleina, kuten erilaisina tuotteina. Vasta niinkin myöhään, kuin 1931 verohintataksat muutettiin siten, että veroja ei voinut maksaa kuin rahana.

Apuverot ja suostuntaverot

Maaveron lisäksi kannettiin tilapäisluontoisia apuveroja. Apuverojen perusmuoto oli muonavero, jota kannettiin sotaväen elatukseen. Apuverona maksettiin muun muassa karja- ja kylvörahat, salpietarivero, rakennus- ja linnan-

apuvero, kyytirahat, päivätyörahat ja apuhalkovero.

Suostuntaveroihin valtiopäivät suostuivat määrääjoiksi ja niiden kohde oli aina määrätty. Nämä verot kohdistuivat henkilöön eikä maahan, ja niitä joutuivat maksamaan kaikki säädyt varallisuutensa mukaan.

1719 tuli voimaan yleinen suostuntavero, jolla piti korjata valtakunnan rappiolla olevia raha-asioita ja turvata ikuinen rauha. Veroja ja rasituksia laadittiin Tukholman linnanapuna kuninkaanlinnan korjausten ja komistusten kustantamiseen, kulkutautien torjuntaan, petoeläinten hävittämiseen, kulojen sammuttamiseen, selvittämättömien salamurhien selvittämiseen, tulipalo-, halla- ja raevahinkojen korvauksiin. Veronkerääjällä on aina ollut mielikuvitusta.

Veronkiertoa osattiin ennenkin

1700-luku oli kekseliäiden verojen aikaa. Silloin syntyivät

monet verot, joita kansa oppi piankin kiertämään. Yksi niistä oli peilvero. Koska veroa perittiin peilin koon mukaan, jaettiin peili kahteen sen suuruiseen osaan, joista ei veroa tarvinnut maksaa. Samoin oli taloista perittävä savupiippuvero. Kun veroa maksettiin talon katolla näkyvien piippujen määrän mukaan, muurauttivat omistajat tarpeelliset hormit, mutta yläpohjassa ne yhdistettiin yhteen piippuun.

1600-luvun alussa kannettiin Savossa ns. pariskuntaveroa. Yli 60-vuotiaat olivat vapaat pariverosta. Siispä jätettiin huonokuntoinen aviopuoliso pois luettelosta ja merkittiin toinen leskeksi, niin veroa ei tarvinnut maksaa.

Myllytullia perittiin kruunulle viljan jauhatuksesta. Kansa keksi kiertotien; viljan jauhaminen tehtiin taloissa käsikivillä. Epäonnistunut tulli poistettiin ja ruvettiin perimään sen sijaan yleistä henkirahaa.

Vain ”lääkkeeksi” määrätty kahvi oli verovapaata. Mutta ei kestänyt kauan ennenkuin ”kavivireseptejä” myytiin aivan kuin kieltolain aikana pirtuvireseptejä! Verovapaus peruutettiin v. 1761.

Paheet ja mielihalut verolle

Ihminen paheita ja intohimoja on aina osattu rokottaa. Kun kahvin juonin kiellot eivät auttaneet pantiin kahvinjuojille ankara vero, jota kannettiin perheittäin. Kahvilanpitäjät saivat tuta myöskin raskaan veron seuraukset.

1700-luvun lopulla määrättiin maksettavaksi paloviinan valmistusvero. Se perittiin riippumatta siitä, keittikö talo viinaa vai ei. Manttaaliluku määräsi kuitenkin viinapannun suuruuden.

Pelikorttivero oli Suomessa vuosina 1842-1983 käytössä ollut kulutusvero. Aluksi todisteeksi veron suorittamisesta painettiin Suomen pankin setelipainossa jokaisen pakan ruutuässään Valtion

pelikorttikonttorin leima.

Verottaja on kekseliäs

Virtsaveron kehittivät muinaiset roomalaiset rahoittaakseen julkisen käymäläverkostonsa. Vero kerättiin kauppiailta jotka keräsivät käymälöiden virtsan ja myivät sen eteenpäin. Virtsaa käytettiin mm. nahan parkitsemisessa ja kankaiden värjämisessä.

Peruukkivero 1700-luvulla rokotti eritoten säätyläisiä, jotka mielellään esittivät varallisuuttaan komeilla peruukeilla.

Pietari Suuri pani vielä paremmaksi ja sääti Venäjälle partaveron. Jos joku ei pystynyt maksamaan veroa, hänet karkotettiin pakkotyöhön. Pietari Suuri oli kuuluisa siitä että hän keksi verottaa mitä erilaisimpia asioita, hän jopa perusti komitean keksimään uusia verotuskohteita.

Ovi- ja ikkunavero oli voimassa Ruotsissa vuodesta 1743 eteenpäin aina 1800-luvun alkuun. Veroa perittiin ovien ja ikkunoiden lukumäärän mukaan. Tätä veroa kierrettiin tottakai rakentamalla aukkoja umpeen.

Valmisteveroja oli monenlaisia, kuten tulitikkuvero tai auton kumirenkaiden vero. Rengasvero oli suoritettava myös maahan tuotavien autojen vararenkaista, jos ajoneuvoissa sellaiset oli mukana.

Monet muistavat vielä vanhanpojan ja -piian veron, joka oli ylimääräinen verorasitus 24 vuotta täyttäneille naimattomille, lapsettomille kansalaisille.

Luettelo on vain pieni raapaisu siitä erilaisten verojen ja maksujen määrästä, mitä eri vuosisatoina on kansalta kerätty. Jo tämä tieto pistää ihmettelemään, miten verottaja on mitenkään voinut toimia oikeudenmukaisesti, puhumattakaan siitä, miten verojen maksaja on voinut tietää tullessa kohdelluksi reilusti. ■

”Makeata elämää” Merimaskussa Terttu Kraemer

Sokerijuurikkaan viljely alkoi yleistyä 1800-luvulla Euroopassa. 1830-luvulla alettiin meilläkin kokeilla juurikkaan viljelyä, jota Suomen Talousseura edisti julkaisemalla sokerijuurikkaan viljelyoppaan. Vasta ensimmäisen maailmansodan jälkeinen elintarvikepula sai sokerijuurikkaan viljelyn täyteen vauhtiin. Niinpä ensimmäinen merkittävä juurikkasokeritehdas rakennettiin Saloon vuonna 1918. Tuolloin sopimusviljelijöitä oli 2500.

Sokerijuurikkaan viljely vaati paljon käsityötä ja siksi sitä pidettiin sopivana viljelykasvina pientiloille, joissa oli viljelyalaa nähdn runsaasti työvoimaa. Vuonna 1964 viljelijöitä oli enimmillään 34 000, mutta maatalouden riipeä koneellistuminen 1950-luvun loppupuolella sai sokerijuurikkaan viljelijöiden määrän jyrkkään laskuun. Samalla kuitenkin tilakohtainen viljelyala nousi.

Ensimmäisiä sokerijuurikkaan viljelijöitä.

Pertti Saarelan isä, Martti Saarela (1900-1984) kävi Mustion maanviljelyskoulua vuosina 1926-1927. Sen jälkeen hän oli opettamassa sokerijuurikkaan viljelyä vuoden verran Seinäjoella. Martti osti Penttilän tilan vuonna 1933 ja siitä lähtien sokerijuurikkasta viljeltiin hänen tilallaan aina 1970-luvulle saakka.

Maanviljelyn ohella Martti Saarela oli arvostettu kunnallismies. Hän toimi muun muassa Merimaskun Osuuspankin toimitusjohtajana sekä koko sodan ajan kunnallislautakunnan puheenjohtajana. Siihen aikaan Merimaskussa ei ollut muita viranhaltijoita kuin kättilö. Vasta sodan jälkeen tuli ensimmäinen kunnansihteeri.

Kunnan johtomiehen virka ei varsinkaan sodan aikana ollut kovin helppoa kylässä, jossa kaikki tunsivat hänet. Esimerkiksi isommista taloista, kun piti ottaa paras

hevonen sekä heiniä rintamalle toimitettavaksi, niin saatettiin huomauttaa, että miksi et omaasi lähettä. Toimen hoitaminen oli rankkaa, kun lisäksi tuli vielä kaksisataa karjalaista, jotka piti asuttaa. Kunnassa olikin sodan jälkeen kaikki mahdolliset torpat ja talojen ylimääräiset huoneet karjalaisten asuintoina.

Lasten kerhotoiminnasta alku

Mannerheimin Lastensuojeluliitto aloitti Suomessa maatalouskerhotoiminnan jo 1920-luvulla. Sillä haluttiin edistää lasten osallistumista pientilojen toimeentulon hankkimiseen ja samalla opettaa lapsille vastuuntuntoa ja yritystoimintaa. Pertti Saarela muistelee, että sokerijuurikkaan viljely alkoi täälläkin ensin vaatimattomasti lasten kerhotoiminnasta.

Lapsille tehtiin viiden aarin sopimuksia ja heidän tuli itsenäisesti hoitaa nämä palstansa. Kerhotoiminnassa jokainen kerholainen oli itsenäinen yrittäjä, joka piti toiminnasta jonkinlaista kirjanpitoa. Sillä tavalla juurikkaan viljely lähti alunperin Merimaskussakin liikkeelle.

Myöhemmin jokaisessa pienimmässäkin torpassa Merimaskussa viljeltiin sokerijuurikkasta. Siihen aikaan vielä sokerijuurikas oli käsityövoimaa vaativa, mutta kannattava kasvi, ja torpassa asuva työvoima pystyi tekemään pienen alan työt. Sokerijuurikas ei kuitenkaan ollut mikään helppo kasvatettava savisilla pelloilla, kun koneita ei ollut. Merimaskussakin oli ennen sotia vain neljässä talossa traktori eikä niilläkään pystytty tarpeeksi möyhentämään savimaita.

Sokerijuurikkaan kylvössä oli kaksi hevosta vetämässä kylvökonetta, muistelee Pertti. Juurikkasta oli vaikea saada kasvun alkuun ja sen kasvukausi on mahdollisimman aikaisesta keväästä marraskuulle asti. Juurikkaat harattiin useaan kertaan kesän aikana ja harvennettiin käsin 15-20 sentin etäisyydelle. Näiden töiden lisäksi vielä kitkettiin rikkaruohot. Viimeksi mainitut olivat rankkaa hommaa ja lankesivat etupäässä lasten tehtäväksi.

Ulkopuolista työvoimaa avuksi

Sota-aikana Merimaskussa oli isoimmissa taloissa töissä sotavankeja ja heillä

Sokerijuurikkaan lastausta Iskolan Patalahdessa 1939

teetettiin juurikkaan harventaminen ja ylösnostaminen. Hirvoisissa oli kaksi vankia, Nikolai ja Boris, Köylijärvellä oli viisi vankia. Yksi heistä sai lempinimen ”pastori”, koska hän jakoi ruokapöydässä tasapuolisesti vankitoverilleen ruoan, kuin pastori ehtoollisen kirkossa.

Kesäisin tuli myös Pohjanmaalta kymmeniä tyttöjä taloihin töihin. He tekivät harvennustöitä ja olivat mukana heinätoissa sekä perunannostossa. Syksyllä, kun juurikkaat oli nostettu, he lähtivät Pohjanmaalle takaisin. Monet tulivat vuodesta toiseen ehkä siinä toivossa, että löytäisivät oman ”maajussin” Merimaskusta. Joitakin siinä suhteessa onnistikin.

Juurikkaat revittiin kaksin käsin maasta. Kolmekymmentä senttiä pitkä juuri oli lujasti savimaassa, eikä naatti saanut mennä poikki.

Sokerijuurikas-pellon harausta Moisiossa

Listimisveitsellä katkaistiin naatit tarkkaan, juurikkaaseen ei saanut jäädä yhtään vihreää. Nostamisessa käytettiin myös kolmipiikkistä talikkaa, jolla nostaminen oli helpompaa. Oli hyvä saavutus, jos kymmenen aaria pystyi päivässä nostamaan ja listimään juurikkaita.

Kuljetus sokeritehtaalle

Ennen kuin Naantaliin saatiin sokeritehdas vuonna 1953, tuli juurikkaat kuljettaa Saloon. Ensin juurikkasato kannettiin aisoilla varustetuilla laatikoilla hevoskärryihin ja ajettiin höyrylaivalaiturin rantaan. Siellä ne taas lastattiin laatikoihin, joilla ne kannettiin laivan lastiruumaan. Kaksi miestä kantoi juuriskalaatikkoo, johon mahtui sata kiloa juurikkaita. Naantalalin satamassa lasti taas purettiin ja kuljetettiin rautatieasemalle lastattavaksi junaan. Käsityötä juuriskoissa riitti loppuun asti.

Joskus 50-luvun alussa tuli jo lokakuussa niin kova talvi, että juurikkaat piti viedä reellä Naantaliin. Talvitie

kulki nykyisen seurakuntatalon kohdalta ylös ja sitten Mälsälän rannasta alas meren jälle. Matkaan piti lähteä 2-3 maissa yöllä. Pimeässä lähdettiin ja pimeässä tultiin takasin. Matkaa kertyi 15-16 kilometriä.

Sokerijuurikkaasta oli moneksi

Naattisato saattoi olla joskus suurempikin kuin itse juurikkasato. Koska juurikkaan naatit jäivät aina viljelijälle, se oli huomattava rehulisä karjalle. Lisäksi tehdas palautti juurikkaista jääneen jätteen, eli leikkeen viljelijälle, mikä myös oli arvokas lisärehu karjalle. Olihan leikkeessä vielä seitsemäntoista prosentin sokeripitoisuus.

Suomen liittyessä Euroopan Unioniin meillä oli kolme juurikkasokeritehdasta, joista Turengin tehdas suljettiin 1998 ja Salon tehdas 2007. Säkyllän tehdas ainoastaan on vielä toiminnassa. Kesällä 2012 sokerijuurikkaan viljelyala oli enää 11 000 ha ja viljelijöitä noin 750. ■

Sokerijuurikkasiirappi
Juurikkaat pestään, kuoritaan, paloiteillaan. Sadan litran pataan lisätään vettä niin, että juurikkaat peittyvät. Keitetään pehmeiksi. Siivilöidään pehmenneet juurikat pois ja keitetään lientä kunnes neste haihtuu ja jäljelle jää siirappi. Siirappia keitetessä sitä sekoitetaan huolella koko ajan, ettei se pääse palamaan pohjaan. Mitä kauemmin keitetään, sitä paksumpaa ja parempaa siirapista tulee. Siirappi säilytetään isoissa lasipurkeissa tai kannuissa, joista sitä otetaan lusikalla.

Merimaskussa on nyt kahtena kesänä saatu nauttia Kirkonkylässä kesäteatteriesityksistä. Jo ensimmäinen kesä antoi ymmärtää, että kyseiselle toiminnalle oli tarvetta. Toinen esityksessä vain vahvisti asiaa, sillä niin suuri oli kesän näytelmän suosio.

Kesän 2012 esityksen nimi oli ”Lekkeripelei & pirtukaupoi” ja nimikin kertoi jo, mistä näytelmässä oli kysymys. Näytelmän oli kirjoittanut Maarit ja Kari Lineri ja sen ohjasi Maarit Lineri. Tekstiin oli koottu tositahtumia pirtun sa-

lakuljetusajoilta niin Merimaskusta kuin myös ympäristökunnistakin, mutta otettu mukaan myös valtakunnallisesti salakuljetukseen liittyneitä asioita.

Näytelmän käsiohjelmassa asia tiivistettiin: ”Lekkeripelei & pirtukaupoi” sisältää monia todellisia tapahtumia Turunmaan saaristossa ja Otavan saaren liepeillä. Tosiasiat kuitenkin kietoutuvat näytelmässä tarinoiden ja yhteyksiä todellisiin henkilöihin ei kannata vetää. Kirjoittajat ovat sijoittaneet eri vuosina ja eri paikkakunnilla tapahtuneet salakuljetukseen liittyneet

Nimismiehen uskollinen koira, Sani

Perheen äiti Pirkko-Liisa Heinonen

Luotorannan lapsia: Saana Metsäranta, Katariina Lehtinen, Ida O'Mahoney, Janni Ollikainen ja Aapo Lineri

”Isä ja poika”, Kauko Pajukoski ja Frans Jokinen

tapahtumat yhdelle luodolle ja yhden kalastajaperheen ympärille. Trokarin kertomukset ja akkojen juoruilut ovat tosia liittyen yleisesti kieltolakiin, mutta ovatko he olleet juuri tällä luodolla jäi kirjoittajillekin arvoitukseksi.”

Kesäteatteria lumihangessa

Harjoitukset alkoivat jo, kun maa oli vielä lumen peitossa, mutta onneksi käytössä oli yhdistyksille suurella vaivalla saatu Lossitupa. Ensimmäiset lukuharjoitukset päästiin aloittamaan sisätiloissa. Jo kirjoittamisen alussa oli ollut selvää, että näytelmään tulee saada rooleja nuorille ja miksei myös lapsille. Näytelmässä nähtiinkin seitsemän hienoa nuorta näyttelijää. Kuten aina harrastajateattereissa, oli meilläkin puutteita miehistä, mikä aiheutti ensin alkuun ohjaajalle har-

maita hiuksia. Lopulta saatiin yksi rohkea merimaskulainen puhuttua ympäri, yhteen rooliin haalittiin ulkopuolista apua, yksi näyttelijöistä teki kolme roolia ja yksi hahmoista muutettiin naispuoliseksi. Niin oli hienosti sanottuna ensemble koossa

Näyttelijäjoukossa oli sellaisiakin, jotka eivät koskaan elämässään olleet ennen astuneet näyttämölle, mitä ei lopputuloksesta osannut millään uskoa, niin upeasti jokainen esitti roolinsa. Tulokseen olivat katsojatkin tyytyväisiä, sillä esitysten edetessä ja ”puskaradion” viestittäessä sanomaa, täytyivät penkit ilta toisensa jälkeen ääriään myöten. Teatterin pieneen 95 hengen katsomoon tuli parhaimmillaan yli 140 katsojaa - osa toi omat tuolit mukanaan ja osa seisoi, mutta kaikki tuntuivat viihtyvän. Lopulta ”Lekkeripelei & pirtukaupoi” -näy-

Merimaskun teatteri perustettu

Maarit Lineri

Trokarit Kari Lineri ja Jukka Linja huristelivat paikalle kunnan pirtuautolla.

Ritva Pajukoski, Margit Lehtinen ja Tiina Paavola uteliaina kylän naisina tervehtimässä Senjaa.

Tyttötrokari, jota muut trokarit pitivät poikana, Essi Lineri

Pastori Terjo Vihersalolla ei muisti oikein toiminut.

Frans Jokinen ja Elise Aaltonen nukketheateria tekemässä.

telmän näki seitsemässä esityksessä yli 700 katsojaa. Huikea saavutus mille tahansa teatterille.

Palaute kesältä oli sen kaltainen, että jatkoa oli mietittävä. Teatterin aktiiviset voimat kääntyivätkin Merimasku-Seuran puoleen, että seura perustaisi teatteria varten alajaoksen. Koska se Merimasku-Seuran sääntöjen mukaan oli mahdollista ja muutenkin esitys sai kannatusta, päätettiin asia viedä ripeästi eteenpäin.

Merimaskun Teatteri syntyy

Merimaskun Teatterin syntysanat lausuttiin Kollolan kotiseututalolla 17.8.2012. Länä jaosta perustamassa olivat: Margit Lehtinen, Eeva-Kaisa Mikola, Maikki Lamberg, Pirkko-Liisa Heinonen, Ritva Pajukoski, Maarit Lineri, Kauko Pajukoski ja Kari Lineri. Jaoksen puheenjohtajaksi ja siten teatterinjohtajaksi valittiin Kauko Pajukoski, varapuheenjohtajaksi eli taiteelliseksi johtajaksi Kari Lineri ja muiksi jaoksen johtokunnan jäseniksi Margit Lehtinen, Jukka Linja, Maarit Lineri, Tiina Paavola ja nuorisoeudustajaksi Frans Jokinen.

Ensimmäinen tehtävä oli varmistaa teatterille ”koti”, mitä kaavailtiinkin jo tutuksi tulleeseen Lossirantaan. Tähän esitykseen tuli kaupungilta melko kylmä tyrmäys: Lossirannan uusi kaava ei mahdollista teatterille pysyvää sijaa rannassa. Myöskään Apajaa ei kaupunki suositellut pitkäaikaista toimintaa ajellen. Niinpä

Äänimiehet, Lauri ja Juho Lehtinen

käännyttiin uudelleen Merimasku-Seuran ja Naantalien Museon puoleen; olisiko mahdollista rakentaa katsomo Kollolan pihaan. Samalla voitaisi kohentaa Kollolan pihapiiriä muutoinkin ja siten lyödä eräällä lailla kaksi karpästä yhdellä iskulla. Koska molemmat näyttivät vihreää valoa, päätettiin mitä pikimmin ryhtyä töihin.

Lisää suunnitelmia

Tällä hetkellä suunnitelmat ovat valmiina. Vielä tämän vuoden puolella on tarkoitus aloittaa pihan kunnostaminen katsomoa varten ja saada muutenkin Kollolan piha-aluetta siistittyä helpommaksi hoitaa ja liikua. Teatterin innokas johto on jo suunnitellut myös Kollolan torpan ulkoerouksen uusimista. Onneksi on jo nyt ilmaantunut innokkaita vapaaehtoisia talkootöihin.

Teatterin tekeminenhän ei ole vain näyttelystä, siinä tarvitaan monenlaista osaajaa äänitekniikan hallitsijoista kahvinkeitäjiin ja lipunmyynnistä puvustukseen tai tarpeiston hoitajiin. ■

Irmeli Johanssonin pitkä matka Merimaskuun

Maarit Lineri

Iso-pappan rakentama kesämökki.

Imme ja Immen leikkimökki.

Irmeli Johansson muistelee lapsuuden kesää, jotka alkoivat iso-pappan mökiltä Luonnonmaalla ja jatkuivat myöhemmin omalle kesämökille Merimaskun Kaidan saareen.

Irmeli (Imme) kertoo, miten koko perhe muutti joka kesä iso-pappan 1930-luvulla rakennetulle kesämökille, Mäntypirttiin. Mökki oli rakennettu Luonnonmaalle Viialan alueelle, lähelle silloista maantietä. Mökki ei todellakaan ollut sellainen täysin varusteltu omakotitalo, jollaisia nykyiset kesämökkitapaavat olla. Ei ollut sähköä, ei sisävesiä, ei keskuslämmitystä. Valoa saatiin öljylampuista, ”ulkkarissa” käytiin asioilla ja vesi kannettiin kaivosta. Kastelua ja saunaa varten kerättiin sadevesi tarkkaan tynnyreihin. Tilaakin mökissä oli aluksi vain 40 m². Silti mökille muutto oli odotettu tapahtuma.

- Minulle oli iso-pappa rakentanut oman leikkimökin, muistelee Imme.
- Heti kesän alussa, kun koulu oli loppunut ja vanhempien kesäloma alkanut valmistauduttiin mökille muuttoon. Kaupunkikodissa alkoi melkoinen tavaroiden pakkaaminen, piti kaikki tarvittava kuljettaa mukana koko kesää ajatellen. Piti muistaa ottaa tavaraa liinavaatteita ja patjoja myöden. Piti muistaa pakata kaikille tarpeeksi vaatetta, kirjoja sadepäivien varalle, patoja, kattiloita, astioita, ruokaa, peitteitä, tynnyjä, lapsille leluja.

Mitä kaikkea äiti matkaan pakkasikaan ei muistu Immen mieleen, mutta niitä kasseja ja pusseja oli paljon.

- Sitten vielä kaikki oli jotenkin kuljetettava asemalle, sillä meillä ei ollut omaa autoa, kertoilee Imme.

- Osa tavaroista vietiin asemalle raitiovaunulla ja osa kuljetettiin omilla polkupyörillä. Äiti oli tarkka siitä, että pakatut

Imme ja pikkuveli Immo veneessä mökin rannassa.

matkalaukut ja laatikot olivat oikean kokoisia, ettei raitiovaunussa joutunut maksamaan niistä ylimääräistä. Raitiovaunujen sillalla oli peräosassa kuva matkatavarasta, mitä suuremmasta olisi mennyt eri maksu. Polkupyörällä joutui kuljettamaan patjat, sillä ne ylittivät rullalle käärittynäkin sallitun koon.

- Kun sitten päästiin lopulta asemalle, pakattiin kaikki tavaravaunuun polkupyöriä myöden. Kesäaikana niitä tarvittaisi vielä moneen kertaan kulkemiseen. Esimerkiksi kirjastoon kuljin kaksi kertaa viikossa, Imme kertoo.

- Silloin kirjasto oli auki vain keskiviikkoisin ja perjantaisin, eikä kirjoja saanut lainata kuin vain yhden kerrallaan.

- Junamatka Naantaliin oli kesän yksi kohokohta, oli kuin vasta silloin olisi kesä todella alkanut. Vanha höyryjuna pysähteli matkalla usealla seisakkeella. Imme kertoo,

että vaikkei hän osannut vielä edes lukea, hän osasi kaikki ”pysäkit” ulkoa.

- Ensimmäinen pysähdys oli jo heti Turusta lähdettyä Pahaniemen seisakkeella, seuraavaksi oltiinkin jo Raision puolella Ihalassa. Seisakkeille pysähdyttiin vain, jos junasta lähti tai niihin tuli matkustajia, mutta asemille seisahduttiin aikataulun mukaan, niin myös Raision asemalle. Raision asemarakennus on vielä nähtävissä Raision tehtaiden kupeessa.

Irmeli Johanssonin pitkä matka Merimaskuun

Siitä matka jatkuikin kohti Naantalia ensin Paikkarin ja sitten Tammiston seisakkeelle. Tammistossa seisake on vielä radan varressa pystyssä, mutta Paikkarin seisake on jäänyt jonnekin unholaan lähelle nykyistä Lidl-myymälää. Vielä ennen määränpäättä oli Luolalan seisake ja siitä rautatie jatkuikin Luostarinkadun päähän asemalle Naantaliin.

- Silloin maantie Luonnonmaalle kulki vielä Kuparivuoren yli. Matka ei ollut kovin pitkä, mutta kuljimme sen jalkaisin ja mäki oli jyrkkä ja raskas nousta kaikkien tavaroiden kanssa. Kaikkia ei kantamalla saatukaan kerralla kuljetettua, vaan oli palattava hakemaan osa myöhemmin. Varsinkin patjat tuottivat hankaluutta ei sillä, että ne olisivat niin kovasti painaneet,

Ukko-Pekan silta ja siellä siltapaviljonki.

mutta polkupyörällä kuljetettaessa niitä ei mahtunut kyytiin kuin yksi kerrallaan. Muuton hankaluudet unohtuivat kyllä kesän kuluessa. Sama rullanssi oli sitten edessä elokuussa, mutta toiseen suuntaan, Irmeli muistelee.

Kesä kului monenlaisissa leikeissä ja touhuissa. Uiminen ja kalastus olivat lähes jokapäiväisiä toimia.

- Uimassa käytiin Ukko-Pekan sillan alla tai Raumakarilla. Ei silloin lapsia joka hetki valvottu ja vahditu, vanhemmilla oli mökilläkin muuta puuhaa ihan tarpeeksi. Siksi me lapset saatettiin välillä tehdä niinkin huimapäisiä temppejuja kuin hyppiä Ukko-Pekan sillalta alas mereen. Äitini esimerkkiä noudattaen hypin siis minäkin, tosin sieltä matalammasta päästä siltaa, josta veteen on vain 10 metrin matka. Tein minä kerran yhden seikkailun Merimaskunkin puolelle. Ystävättäreni perheellä oli mökki Merimaskussa ja minua harmitti, kun emme päässeet yhdessä leikkimään. Kerran sitten, kun kävin

taas pyörällä Särkäsalmen lossirannassa Villiruusun kioskilta ostamassa jäätelöä, päätinkin mennä lossilla yli tapaamaan häntä. Hiukan jännitti, löydänpököhän perille. Tie kirkonkylään oli kuitenkin niin selvä, että eksymään en päässyt. Päivä oli todella hauska. Mökille paluu sen sijaan oli vähemmän hauskaa, sillä ymmärrettävistä syistä sain palattuani selkäsaunan ja kuulla kunniani.

- Muistan myös toisen hiukan erilaisen seikkailun. Olin taas kerran isän kanssa nostamassa verkkoa. Verkosta nousikin melkoinen vonkale, 11,5 kiloinen hauki. Meidän pienelle perheellemme se oli hieman liian suuri, joten vanhemmat päättivät, että kala myydään, kertoo Imme.

- Minut sitten lähetettiin polkupyörällä viemään saalista Naantalien keskustaan. Hiukan oli sormi suussa, miten hoitaisin asian. Matkalla haukikalan potkiessa pahvilaatikossa polkupyörän tarakalla päätin yrittää myydä sen johonkin ravintolaan Naantalien rannassa. Onnekseni tapasin heti Seurahuoneen pihalla emännän, joka ilahdutti silminnähden tarjoamastani hauesta. Olin hänen mielestään suoranainen enkeli taivaalta, sillä illalla oli Seurahuoneelle tulossa iso seurue syömään. Elettihän vielä sodanjälkeistä niukkaa aikaa, eikä kaikkia elintarvikkeita ollut saatavilla kuten nykyään.

- Muistoissani Naantali liittyy niin vahvasti kesään, että kun sitten kerran isä talvella kysyi haluanko lähteä hänen kanssaan mökille käymään, olin ilman muuta halukas. Matka taittui taas junalla. Kuitenkin matkan aikana innostukseni pikkuhiljaa laantui. Junan ikkunasta näkyi koko ajan talvinen, luminen maisema. Lopulta Naantalien asemalla purskahdin kovaan itkuun. Isä ihmetteli, mikä minulle tuli. En saanut heti pettymykseltäni sanottua. Olin kuvitellut, että Naantalissa on aina kesä, mutta nyt totuus paljastui minullekin: NAANTALIINKIN TULEE TALVI.

Ehkä saamme vielä lukea Immen muisteluja Merimaskunkin puolelta. ■

Isä, Imme ja se kuuluisa hauki

MERIMASKUN ISÄNNÄNVIIRI

Merimasku-Seura on saanut Naantalien kaupungilta oikeuden käyttää entisen Merimaskun kunnan vaakunaa alueen viirissä. Viiri on samanlainen kuin alkuperäinen Merimaskun kunnan viiri.

Koko: 450 cm x 50 cm, materiaali: Polyesterikangas, 155g, painatus: 3-värinen (punainen, harmaa ja sininen) painatus silkkipainotekniikalla. Lippu on läpipainettu eli painatus näkyy peilikuvana kääntöpuolella.

Hinta tulee olemaan 65€. Merimasku-Seura pidättää kuitenkin itsellään oikeuden muuttaa hintaa, mikäli valmistaja muuttaa tilauksen ajankohtana tarjoustaan.

Nyt on hyvä tilaisuus varata viiri ensi kesäksi

Kaikki ne, jotka jo ovat varauksensa tehneet otetaan tilausta tehtäessä huomioon.

Ilmoita varauksesi: Erkki Rantala, 0400 899 808, erkki.rantala@dnainternet.net, Maarit Lineri, 044 9064 591, maarit.lineri@dnainternet.net, tai Terttu Kraemer, 040 7164 808, tert@dnainternet.net.

Tiedoituksia

Kuulutuksia.
Naiskäsityöiden opettajattaren virka
 ynnä siihen kuuluva tyttöoppilaalle annet-
 tava hoito ja heille soveltuva voimiste-
 lusopetus Merimaskun yhäisemmässä
 kansakoulussa ilmoitetaan täten välillik-
 kaiskoulussa haettavaksi johtokunnan lausa-
 nensa haettavaksi heinäkuun 15 p:nä. Virkan-
 nen ensi heinäkuun 15 p:nä. Virkan-
 johon on astuttava tulevan syyskuun 20
 p:nä, seura 150 mk:n vuosinen palkka.
 Merimasku, 22 p:nä kesäk. 1899.
 K. J. W. Broittholtz,
 kappalainen.

Hyvä maatila myytävänä.
 Itätalo n. 1000 m², 1/2 manntaalla
 suuruisen metsän Merimaskun loppu-
 lla Herannon kylässä, myydään hän-
 nän tapaturmaksi kuoleman tähden
 edullisilla ehdoilla heti vastaanotetta-
 waksi. Talo sijaitsee luonnon kauniilla
 paikalla meren rannalla, jossa on jola-
 päväinen laivastie omaan laturiin ja
 maata Naantalista kaupungin noin 3-4
 wirstaa. Tilalla löytyy 15,000 ml.
 kiinnitys, ja elätetään paitti nuorta kar-
 jaa ja lamoatto, 4 hevosta ja 10 leh-
 mää. Sijelystapa 7 lohkonen, joihin
 ruusutijaa on kylvetty 6 1/2 hehtaalia.
 Heiniä vuosittain korjattu 100 kuormaa
 ja rantarehjuja noin 4-50 kuormaa.
 Torpparit maksavat rahassa 305 m:taa
 sekä noin 100 työpäivää kesällä. Ra-
 lawesi työpäivä ja vuosittain hyvä-
 tin. Neijä talon lähellä ja riittävä
 ehti myytävänä. Raudoista saa so-
 pia lesken kansa lise paikalla
 Merimasku, maalisk. 28 p. 1905.
 Pyyntöistä:
 1-2 **Wih. Varjoncu.**

Kuulutuksia
 U. S. 4 s. 1 k. 18 r.
Virka avoinna.
Kättilön ja Rokottajan toimi
 Merimaskun kunnassa julistetaan ha-
 kutekunnalta haettavaksi kunnallise-
 25 p:ää. Palkkaedut: vapaa asunto
 kättilöitä ja kirvoituksista 2-10 mk.
 ynnä vapaa kyyti toimituspaikasta,
 köyhille on spua annettava ilmaiseksi.
 Merimasku 25/4, 1901.
 2-1 **Kunnallislautakunta.**

SÄHKÖTIIMI IL OY

S1 RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

- Asennuspalvelu • Tarvikemyynti
- Urakointi • Suunnittelu

Autokatu 8 Turku

P. 020 7188 300
 F. 020 7188 301

www.sahkotiimi.com
 toimisto@sahkotiimi.com

- Liike- ja maatalouskirjanpidot
- Palkanlaskennat, isännöinti
- Kiinteistönvälitys

Rajatie 2, 21160 MERIMASKU
 Puh. (02) 4367 010, 0400-787 422

PlusTerveys -merkistä tunnet korkeaan laatuun ja palveluun sitoutuneet hammaslääkärit ympäri Suomen. Sinulle PlusTerveys merkitsee hyvää huolenpitoa. Taidolla ja ymmärtäen

HAMMASLÄÄKÄRI
 ANNE LINJA

Tuulensuunkatu 8, NAANTALI
 Puh. 02-4353 450

Kaikki perhejuhlat, yritysten ja yhdistysten tilaisuudet tunnelmallisissa tiloissamme ympäri vuoden.
 Pitopöytä sunnuntaisin klo 11-16
 maaliskuun alusta joulukuun.
 Joulupöydät adventtisunnuntaisin,
 itsenäisyyspäivänä ja jouluaattona.
PITOPALVELU
 Soita ja kysy lisää. p.(02)2522 771
Ravintola POHJAKULMA
 ravintola@pohjakulma.fi
 www.pohjakulma.fi

RAUTANET
 Naantalien
RAKENNUSPUU OY
 www.naantalirakennuspuu.fi
 Taimontie 21, 21110 NAANTALI
 puh. (02) 436 3500, fax (02) 435 1405

avoinna: ark. 7-17, la 8-13

TIP-TOP IMPURIT
 On homma mikä vaan,
 TIP-TOP avun tarjoaa!
 ◆ UUDISRAKENTAMINEN
 ◆ HUONEISTOREMONTIT
 ◆ SANEERAUKSET
 KRÄKILÄNTIE 22, 21160 MERIMASKU
 PUH 040 5009 516, FAX (02) 4369 863
 timo.tammelin@luukku.com, outi.torkkel@gmail.com

Merimaskun Fysioterapia
 • fysioterapiaa
 • kuntoutusta
 • hyvää oloa
 • hyvinvointia
 Tällä kupongilla
Hieronta 45 min. VAIN 35 €
 Tarjous voimassa 31.1.2013 saakka
 Rajatie 2, (OP:n talo) 21160 MERIMASKU
 Puh: (02) 431 7011 / Minna Vilponen

HALUAISITKO
HEITTÄÄ
MERKINTÄ-
PALKKIOILLA
VESILINTUA?

Suoraveloituksen avulla rahastosäästäminen sujuu helposti. Jatkossa se sujuu myös erittäin edullisesti, sillä jatkuvista, suoraveloituksella tehtävistä rahastosijoitussopimuksista ei enää peritä merkintäpalkkioita. Lue lisää osoitteesta op.fi/rahastot

Yhdessä hyvä tulee.

MERIMASKUN
Osuuspankki

Taattisten tila Naantalissa

- Mökki- ja huonemajoitusta.
- Loistavat puitteet eri harrastuksille ja rauhalliselle lomailulle.
- Uimaranta ja savusauna lämmin-vesialtaineen.

Kokoukset ja juhlat
25–180 hengen seurueille.
Oma tilausravintola

Majoitus: tilan emäntä Karin Aaltonen 0400 828 108
Ravintola: tilaisuudet Tommi Pere 040 720 8115

Täyden palvelun hautaustoimisto

Kun elämä päättyy, läheisille jää paljon järjestettävää. Neuvomme tarvittavissa asioissa.

www.pietet.fi

Henrikinkatu 2
21100 Naantali
p. 4353 126

**HAUTAUSTOIMISTO
LINDSTRÖM**

Parturi
Hirsimäki & Aura
Hilkka ja Pirjo

Tmi Anu Aura

Uolevi Raadenkatu 1, 21100 Naantali,
Puh. 02-4351 764

**Viralliset Passikuvat
HETI MUKAAN
ilman ajanvarausta**

Kunnon kuvat nopeasti! Teetä digikuvasi netissä:
www.kuvamestari.fi/kuvastudio

Palvelemme: ma 9-18, ti-pe 9-17, la 9-13

KUVAMESTARI Kalefoto
Kalefotot 2, 20000 Raisio - 010 302 8000 - www.kuvamestari.fi - raio@kuvamestari.fi

**Naantalin
Matkakauppa**
Ovesi Maailmalle

- KOTI-JA ULOKOMAANMATKAT
- LENTOLIPUT • SEURAMATKAT
- RÄÄTÄLÖIDYT MATKAPAKETIT
- TILAUSAJOT • HOTELLIT

Tullikatu 16, 21100 Naantali | 02-4321 277
www.naantalinmatkakauppa.fi

Liedon
Säästöpankki

Eläköön elämän rikkaus

Naantalin konttori

puh. 010 4309 630